

Χάρις Επαμεινώνδα, Νέμεσις 52.

display 4

Άννα Νικολάου - Σωτηριάδου,

Συλλέκτρια.

A/M. 2375 | Χάρις Επαμεινώνδα, Νέμεσις 52.

Undo Foundation for Contemporary Art and Undo Foundation Residency Award. Μια προσωπική εμπειρία.

Γνωρίζετε κάτι για την κρατική συλλογή με τα 3257 έργα σύγχρονης κυπριακής τέχνης? Αυτή την ερώτηση έθεσα σε πολλά άτομα και οι απαντήσεις που πήρα ήταν απογοητευτικές. Υπήρχαν μερικοί που γνώριζαν για την Πινακοθήκη στο αρχοντικό της οδού Κρήτης αλλά δεν ήξεραν για τα υπόλοιπα έργα. Τα έργα της Πινακοθήκης είναι διαθέσιμα στο κοινό για να τα απολαύσει (μάλιστα χωρίς αντίτιμο και σε διευρυμένο ωράριο), όπως και άλλα έργα τα οποία βρίσκονται σε δημόσιους χώρους, γραφεία και πρεσβείες. Τα υπόλοιπα έργα παραμένουν κλειστά σε κουτιά, συρτάρια και συρόμενες σύγχρονες (όπως μου φάνηκαν) εγκαταστάσεις στις αποθήκες έναντι της Πύλης Αμμοχώστου μέχρι να τα ζητήσει κάποιος επιμελητής για να παρουσιαστούν σε έκθεση ή κάποιο γεγονός το οποίο πολύ πιθανόν να κρατήσει μόνο μερικές μέρες και να έχει περιορισμένο αριθμό επισκεπτών. Πολλά έργα δεν τα έχει δει το ευρύ κοινό, έργα σημαντικότητας δημιουργών τόσο της πρώτης γενιάς όσο και της δεύτερης γενιάς Κυπρίων καλλιτεχνών. Αναρωτιέμαι λοιπόν αν ο εμπλουτισμός της συλλογής κάθε χρόνο με νέα έργα που θα τοποθετηθούν στις αποθήκες θα έπρεπε να μας προβληματίσει.

Μήπως υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι στήριξης της καλλιτεχνικής δημιουργίας στον τόπο μας?

Δεν είμαι ειδική ούτε αρμόδια να γνωρίζω. Έχω όμως μια προσωπική εμπειρία που θα μπορούσε να είναι σχετική.

Όλα άρχισαν με την περίπτωση της Χάρις Επαμεινώνδα. Η Χάρις στα 23 της χρόνια παίρνει το MA της με First Class Honours από το Royal College of Art του Λονδίνου. Λίγο αργότερα γνωρίζει την Αντρέ, η οποία με την αδιαμφισβήτητη κριτική της ικανότητα ξεχωρίζει την νεαρή εικαστικό, την οποία μου συστήνει. Ενδιαφέρομαι για το έργο της το οποίο με συγκινεί. Η Χάρις πετυχαίνει να εξασφαλίσει θέση σε ένα από τα πιο φημισμένα Residencies αυτό του Kunstlerhaus Bethanien του Βερολίνου για δωδεκάμηνη παραμονή.

Με σκοπό να την στηρίξουμε για συνέχιση της πορείας της στο Bethanien ιδρύουμε, η Αντρέ κι εγώ, το 2006 το Undo Foundation Residency Award.

Στο Βερολίνο μας παροτρύνουν να διατηρήσουμε τον θεσμό και να καθιερώσουμε την συνεργασία με το Bethanien έτσι ώστε κάθε δυο χρόνια να πηγαίνει ένας καλλιτέχνης από την Κύπρο. Συνεχίζεται η συνεργασία και για το 2008-2009 επιλέγεται ο Χριστόδουλος Παναγιώτου και το 2012 ο Κωσταντίνος Ταλιώτης. Οι σχέσεις μας με την επιμελήτρια και τον πρόεδρο του ιδρύματος συνεχώς ενδυναμώνονται.

Η Χάρις έκτοτε ζει και εργάζεται στο Βερολίνο και η δουλειά της παρουσιάζεται σε σημαντικές εκθέσεις, ατομικές και ομαδικές. Ο κατάλογος είναι ατελείωτος.¹

Το έργο της Χάρις, όπως και κάθε έργο σπουδαίων καλλιτεχνών, δεν χρειάζεται λόγια. Όταν προσεγγίζω την δουλειά της, χωρίς να το καταλαβαίνω βρίσκω τον εαυτό μου να κατεβάζει τους τόνους. Αφήνομαι. Αφήνομαι να με παρασύρει. Και το πετυχαίνει κάθε φορά. Κάθε φορά με νέο τρόπο, όπως την πρώτη φορά που είδα το βίντεο Nemesis52, ή την στιγμή που στο εργαστήρι της αντίκρισα τα γνωστά πια κολλάζ, ή την στιγμή που πάτησα το πόδι μου στον χώρο της έκθεσης στην Tate Modern όπου ανακάτευσε “found objects” και “found images” με ένα μοναδικό πολύ δικό της συγκλονιστικό τρόπο.

Χαίρομαι που μπόρεσα με την μικρή αυτή μου προσφορά να σταθώ στον δρόμο της και να ταξιδεύσουμε για λίγο μαζί. Ίσως τέτοιες ιδιωτικές πρωτοβουλίες, όπως το Undo να μπορούσαν να αποτελέσουν τον κανόνα κι όχι την εξαίρεση.

Κάποιοι από μας υπήρξαν τυχεροί καθώς είχαν την ευκαιρία να μεγαλώσουν σε σπίτια με τέχνη. Τα σπίτια όπου έζησα και οι εικόνες που κουβαλώ από αυτά

---

¹ Αναφέρω μόνο τις πιο σημαντικές που γνωρίζω προσωπικά. Πριν ακόμα τελειώσει την διαμονή της στο Residency επιλέγεται να παρουσιάσει δουλειά της στην περίφημη Neue Nationalgalerie Berlin για την Μπιενάλε Βερολίνου κι εκεί κερδίζει την προσοχή των κριτών, ενώ παράλληλα εκπροσωπεί την Κύπρο στην Μπιενάλε Βενετίας. Λίγο αργότερα το μουσείο του Malmo της Σουηδίας την καλεί σε μια ατομική έκθεση που θα καλύψει ένα πολύ μεγάλο μουσειακό χώρο πράγμα που πετυχαίνει με εξαιρετες κριτικές. Από εκεί την καλούν για μια ατομική έκθεση στην Tate Modern. Συγκλονιστικό! Η έκθεση της κράτησε όλο το καλοκαίρι του 2010 κι ήταν καταπληκτική. Κι αμέσως μετά μεταξύ πολλών άλλων εκθέσεων που έτρεχαν ταυτόχρονα, το MOMA την καλεί στη Νέα Υόρκη για άλλη μια ατομική έκθεση. Ένα χρόνο μετά η Χάρις, μαζί κι ο Χριστόδουλος είναι οι μόνοι Κύπριοι που καλούνται να παρουσιάσουν δουλειά τους στην documenta 13 στην Γερμανία, μια τιμή για τους νεαρούς καλλιτέχνες αφού η έκθεση αυτή θεωρείται από τις πλέον απαιτητικές. Το 2013 το Kunsthauς της Ζυρίχης φιλοξενεί την δουλειά της Χάρις με ατομική παρουσίαση. Από το Σαν Φρανσίσκο μέχρι το Νέο Δελχί. Η δουλειά της μέσα στους πρώτους μόνο μήνες του 2013 έχει ταξιδέψει σε 10 πόλεις – Οξφόρδη, Λονδίνο, Παρίσι, Νέα Υόρκη, Στοκχόλμη, Μεξικό, Cleveland, Ζυρίχη, Βενετία και Λευκωσία. Το 2009 λαμβάνει το Sharjah Biennale Award με την συμμετοχή της το 2009 στην Μπιενάλε των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Στην Κύπρο πρώτη την παρουσιάζει η Παυλίνα Παρασκευαΐδου στη γκαλερί Archimides Staffolini ενώ το Pharos Trust κι ο Garo Keheyan παρουσιάζουν το 2006 μια εξαιρετη συνεργασία της Χάρις μαζί με τον σύντροφό της Daniel Gustav Cramer.

καθόρισαν τον ενθουσιασμό μου για τα εικαστικά. Πίσω από όλα αυτά βέβαια υπάρχει η σφραγίδα της μητέρας μου την οποία ευχαριστώ πολύ.

Γι' αυτούς όμως που δεν είχαν τέτοιες επιδράσεις από το σπίτι τους η επαφή με την τέχνη μπορεί να επιτελεστεί μέσα από την εκπαίδευση. Το υλικό που εκτίθεται στην κρατική Πινακοθήκη θα μπορούσε να αλλάζει κατά περιόδους ώστε να είναι συνεχώς πόλος έλξης για νέους επισκέπτες κι ακόμα, έργα θα μπορούσαν να δανείζονται όπως σήμερα σε πιο ευρεία βάση.

Έχω την εντύπωση ότι η τέχνη πρέπει να «κινείται» συνεχώς και κάθε της κίνηση να παίρνει τον επισκέπτη της ένα βήμα πιο πέρα. Έτσι ακριβώς όπως και η ζωή.